

логії. В цьому плані підприємство є окремою одиницею із власними правилами. При таких умовах підприємство залишає за собою право самостійно займатись своїм розвитком та організацією процесу виробництва. До прикладу це набір персоналу, керування процесом, реалізація продукції, а також отримання прибутку.

Тому проаналізувавши все вищесказане можна прийти до висновку, що суб'єкти підприємства – це особи, що займаються підприємницькою діяльністю, метою яких є соціально-економічні результати для отримання максимального прибутку. При цьому існує певний розподіл суб'єктів підприємницької діяльності на фізичних та юридичних осіб. Також важливим є той аспект, що при високому рівні диференціації все таки є притаманні риси усім типам підприємств не тільки у національній економіці, але й у міждержавній економіці.

Список використаних джерел:

1. Гой І. В. Підприємництво : навч. посіб. / І. В. Гой, Т. П. Смелянська. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 368 с.
2. Підприємницьке право : навч. посіб. / за ред. О В Старцева. – К. : Істина, 2006. – 208 с.
3. Гринько Т. В. Організаційно-економічний механізм у системі управління господарською діяльністю закладів охорони здоров'я / Т. В. Гринько, В. А. Шевченко // Економіка та підприємництво : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» ; редкол.: І. М. Рєпіна (голов. ред.) [та ін.]. – К. : КНЕУ, 2016. – Вип. 36–37. – С. 96–110.

Костюк М. Ю., Тімар І. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ – СУЧАСНИЙ ОБ'ЄКТ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

У сучасних умовах високорозвинені країни вбачають рушійною силою розвитку бізнесу і майбутнього процвітання – знання, а саме інтелектуальний капітал. Сьогодні інформаційно-інтелектуальні технології стали стартапом для поширення й розвитку інтелектуальної праці, яка може суттєво покращити соціально-економічну структуру виробництва в цілому. При цьому, дана тенденція є

актуальною не тільки для високотехнологічних сфер (мікроелектроніка, нанотехнології, гена інженерія, штучний інтелект тощо), а й для традиційних галузей України (машинобудування, металургія, хімічна промисловість, електроенергетика тощо). Так, важливим фактором економічного розвитку високотехнологічного суспільства є впровадження інновацій та інвестицій в «людські знання». Це підтверджується досвідом провідних країн світу, таких як: Німеччина, Франція, США, Велика Британія, Японія та багатьма іншими, де головний акцент зроблено на розвиток науки. Саме ці країни є світовими лідерами з виробництва та впровадження новітніх технологій, оскільки велика частка інвестиційного капіталу вкладається в національні науково-дослідницькі та інноваційні системи, де основну роль відіграє підприємництво.

Порівняно зі світовими тенденціями, ситуація в Україні в даній сфері значно гірша. На даному етапі держава намагається спрямувати зусилля на відновлення ефективного функціонування науки та підтримку розвитку наукомістких технологій задля побудови постіндустріального суспільства, де головна увага приділятиметься відновленню й розробці інститутів інтелектуальної власності. Оскільки Україна має величезний природний і людський потенціал, розвиток інтелектуального капіталу в масштабах держави з метою формування ефективного управління можливий лише на основі створення великих стратегічних проєктів, де основне місце відіграє національна економіка, а джерелами фінансування можуть виступати комбінації власних, залучених та позичкових коштів. Це ставить питання вибору оптимальної моделі управління з пріоритетними стратегічними цілями, що є великою проблемою для країни, адже система інтелектуальної власності у нашій державі почала складатися лише в кінці минулого століття.

Першим, хто запровадив термін «інтелектуальний капітал» у науковий простір був Т. Стюарт, який визначав цю категорію сукупністю «знань усіх працівників компанії, що забезпечують її конкурентоспроможність» [1, с. 38]. В подальшому лауреати Нобелівської премії з економіки 1971 р. і 1987 р. С. Кузнець та Р. Солоу продовжили дослідження цієї економічної категорії, зробивши значний внесок у розвиток теорії інтелектуального капіталу [2, с. 82].

Тож, з наукової точки зору, «всі нагромадження у процесі інтелектуальної діяльності сукупності знань, досвіду, навичок, творчості, здібностей, взаємовідносин, що мають економічну цінність і використовуються у процесі виробництва та обміну з метою одержання доходу є інтелектуальним капіталом» [3, с. 70].

Інтелектуальний капітал підприємства складається з наступних елементів: людського капіталу (знання, навички, творчі здібності, моральні цінності, культура праці); структурного (організаційного) капіталу (технічне і програмне забезпечення, патенти, товарні знаки, оргструктура, культура організації); ринкового капіталу (зв'язки з клієнтами, інформація про клієнтів, історія взаємин із клієнтами, бренд). Оскільки всі три складові мають синергічну комбінацію, можна констатувати, що зазначені елементи інтелектуального капіталу створюють унікальну цінність і конкурентну перевагу.

На практиці важливе значення має аналіз та оцінка інтелектуального капіталу, що потребує теоретичних досліджень і обґрунтування пропонованих методів та інструментарію. Поширеною є думка, що найбільш використовуваними інструментами оцінки інтелектуального капіталу підприємства є коефіцієнт Тобіна, Скандія Навігатор, ICRating. На думку сучасних вчених, «компанії, які володіють значним інтелектуальним капіталом, відрізняються високим рівнем конкурентоспроможності, характеризуються використанням сучасних методів і технологій менеджменту, наявністю дорогого бренду, мають достатньо високий коефіцієнт Тобіна (співвідношення ринкової ціни і ціни заміщення її реальних активів будівель, споруд, устаткування й запасів) [4, с. 177].

Численні дослідження показують, що у той час, коли високорозвинені країни формують найсучасніші інноваційні системи, засадою яких є новітні знання, Україна значно погіршує свої позиції в інтелектуальній сфері, що обумовлено невідповідністю сучасному економічному і технологічному розвитку. Аби покращити ситуацію, нашій країні необхідно: по-перше, за рахунок державних коштів та коштів підприємств розробити сучасну систему фінансування наукових досліджень та розробок до показників Європейського союзу, створити сучасні державні лабораторії на базі вищих навчальних закладів з високим рівнем технічного оснащення і забезпечити відкритий доступ суб'єктів наукової і підприємни-

цької діяльності до них; по-друге, посилити фінансові стимули щодо використання результатів наукових досліджень; по-третє, створити сприятливі умови для розвитку малого і середнього бізнесу як основи формування інтелектуального капіталу.

Список використаних джерел:

1. Стюарт Т. Интеллектуальный капитал. Новый источник богатства организации / Томас А. Стюарт : пер. с англ. В. Ноздриной. – М. : Поколение, 2007. – 368 с.
2. Манухіна М. Ю. Інтелектуальний капітал і його роль у формуванні інноваційної економічної системи / М. Ю. Манухіна // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2016. – № 6. – 82-86 с.
3. Чуприна О. О. Джерела та обсяги інвестицій в інтелектуальний капітал підприємств України / О. О. Чуприна // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Сер.: Економічна теорія та право. – 2014. – № 4. – С. 69–80.
4. Дрозденко В. Інтелектуальний капітал: інвестиції в майбутнє / В. Дрозденко // Дослідження світової політики : зб. наук. пр. – К.: ІСЕМВ НАН України, 2009. – Вип. 48. – С. 172–191.
5. Ратушна А. В. Трудовий потенціал як основний чинник впливу на прибутковість діяльності підприємств / А. В. Ратушна, В. Г. Бикова // Економіка і менеджмент – 2013: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку : зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф. – Т. 2. Проблеми та перспективи розвитку системи управління діяльністю підприємств в інтеграційних умовах. – 24–25 квітня 2014 року. – Дніпропетровськ : Видавець Біла К. О., 2014. – С. 98–100.
6. Захарова Д. С. Значення та перспективи інвестування у людський капітал в Україні / Д. С. Захарова, Р. О. Федюкин, І. В. Тімар // Сучасні проблеми та перспективи розвитку підприємництва та фінансово-економічного потенціалу регіону : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. : у 2 ч. (м. Запоріжжя, 11 листопада 2016 року). – Запоріжжя: Запорізька державна інженерна академія, 2016. – Ч. 2. – С. 89–91.

Кравченко С. В., Курінна І. Г.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА**

Проблема підвищення ефективності використання трудових ресурсів підприємства є одною з основних сьогодення.

Трудові ресурси – це сукупність людей, що мають певні трудові, інтелектуальні та фізичні навички для того, щоб брати участь у виробництві матеріальних та духовних благ. Слід зазначити що при активному зростанні науково-технологічного прогресу, роль трудових ресурсів безупинно зростає. Але разом